

Regeringens skrivelse

2009/10:90

Nordiskt samarbete 2009

Skr.
2009/10:90

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 11 mars 2010

Fredrik Reinfeldt

Cristina Husmark Pehrsson
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för samarbetet under 2009 mellan de nordiska ländernas regeringar, med huvudsaklig inriktning på verksamheten i Nordiska ministerrådet.

1	Inledning.....	3
2	Målsättning och resultat avseende	4
2.1	Gränshindersarbetet	4
2.2	Globaliseringsarbetet	6
2.3	Samarbetet med närområdet.....	8
2.4	Reformarbetet	11
3	Norden och EU	13
4	Det nordiska utrikespolitiska samarbetet.....	14
5	Det nordiska försvarspolitiska samarbetet	15
6	Bilateralt samarbete	16
6.1	Märkesåret 1809.....	16
6.2	Öresundssamarbetet	17
6.3	Nordområdessamarbetet.....	17
6.4	Övrigt nordiskt bilateralt samarbete.....	18
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 11 mars 2010.....	21

Att samverka, knyta kontakter och utbyta information med våra nordiska grannländer är viktigt för Sverige och en god nordisk tradition. Det nordiska samarbetet har en djup folklig förankring.

Över 40 000 nordbor arbetspendlar varje år till ett annat nordiskt land. För näringslivet har det blivit enklare att starta företag och rekrytera arbetskraft över gränserna. Det är positivt för Norden att rörligheten har ökat, men ställer samtidigt stora krav på att de nordiska länderna gemensamt fortsätter att arbeta aktivt för att lösa kvarstående gränshinder samt vidtar åtgärder för att undvika att nya gränshinder uppkommer. Enligt en sammanställning gjord av Nordiska ministerrådet har nästan 30 gränshinder lösts under perioden 2007–2009. Det är mer än tre gånger så många jämfört med perioden 2003–2006. Ytterligare gränshinder förväntas bli lösta under 2010.

Sverige och Finland uppmärksammade 600 år av riksgemenskap med projektet Märkesåret 1809. Bland annat hölls ett gemensamt regeringmöte i Tavastehus. Märkesåret 1809 har fördjupat och givit ny energi till det mycket goda samarbetet mellan Sverige och Finland.

Sverige var under andra halvåret ordförande i EU. Inom t.ex. klimatområdet har kopplingen mellan det svenska EU-ordförandeskapet och det nordiska samarbetet varit särskilt framträdande. Under Sveriges ordförandeskap i EU välkomnades även Islands ansökan om medlemskap i EU.

Sverige var under 2009 även ordförande i Nordiska rådet, det nordiska parlamentariska samarbetet. Under senhösten övertog Sverige det tvååriga ordförandeskapet i Barentsrådet. Det nordiska utrikes- och försvarspolitiska samarbetet har fortsatt att utvecklas och stärkas.

En övergripande ambition i det nordiska ministerrådssamarbetet var att följa upp och vidareutveckla de resultat som uppnåddes under det svenska ordförandeskapet 2008. I fokus har varit att försöka lösa så många som möjligt av de kvarvarande gränshindren, att uppnå konkreta resultat i globaliseringsarbetet, att fortsätta ministerrådets interna reformarbete samt att förbereda ministerrådets deltagande i genomförandet av EU:s Östersjöstrategi och inom ramen för riktlinjerna för samarbetet med Estland, Lettland och Litauen och med nordvästra Ryssland stärka denna samverkan.

Nya samarbetsprogram har påbörjats med Estland, Lettland och Litauen samt med nordvästra Ryssland och ett nordisk-baltiskt mobilitetsprogram har inletts för offentlig förvaltning, näringsliv och kultur. Demokratiutvecklingen i Vitryssland har främjats bland annat genom fortsatt nordiskt engagemang i det vitryska exiluniversitetet EHU i Vilnius. Det nya samarbetsprogrammet med Arktis har varit i fokus vid flera tillfällen.

Det bilaterala nordiska samarbetet har varit omfattande. Samarbetet med Island har varit särskilt framträdande.

Den goda dialogen med Nordiska rådets svenska delegation har fortsatt och var av stor betydelse under det svenska ordförandeskapet i Nordiska rådet. Nordiska rådets session och regeringens mottagning i anslutning till sessionen hölls i Stockholm under det svenska EU-ordförandeskapet.

2 Målsättning och resultat avseende

2.1 Gränshindersarbetet

Målsättningen i gränshindersarbetet har varit att lösa så många som möjligt av de kvarvarande gränshindren mellan de nordiska länderna samt att genom gemensamma åtgärder förebygga att nya oavsiktliga hinder uppstår i anslutning till att nya nationella lagar antas eller när gemenskapsrätten genomförs nationellt.

För att uppnå detta har Gränshindersforum (GF), tillskapat av de nordiska samarbetsministrarna i slutet av 2007 och bestående av en deltagare från varje nordiskt land och från Åland, påtagligt ökat sin förmåga att som pådrivare i gränshindersfrågor förmå de nordiska länderna att lösa konkreta hinder för ökad tillväxt och mobilitet i Norden. Utöver arbetet i GF sker mycket arbete även bilateralt, både mellan representanterna i GF och genom direkta regerings- och myndighetskontakter mellan de nordiska länderna.

Enligt en sammanställning gjord av Nordiska ministerrådet har nästan 30 gränshinder lösts under perioden 2007–2009. Det är mer än tre gånger så många jämfört med perioden 2003–2006. Under 2009 har Gränshindersforum fokuserat sitt arbete på att försöka lösa gränshinder som har varit mer komplicerade. Arbetet har berört ett stort antal frågeställningar, bland annat inom socialförsäkrings-, utbildnings- och arbetsmarknadsområdet. I fokus har bland annat stått att försöka lösa följande konkreta frågor: *att barn till gränsarbetande vårdnadshavare inte har rätt till utbildning i grundskolan i det land där vårdnadshavaren arbetar*. Problematiken berör bland annat Öresundsregionen och en dialog har inletts med Danmark. I avvaktan på en mer hållbar lösning har de svenska kommunerna möjlighet att efter bedömning i varje enskilt fall ta emot grundskolebarn från bland annat ett annat nordiskt land. Vidare har *möjligheten att på medellång sikt harmonisera yrkesutbildningen för elinstallatörer i Norden analyserats*. Harmonisering av olika länders yrkesutbildning bedöms dock vara varken nödvändig eller praktiskt möjlig. Målet är istället att öka rörligheten genom att upprätta gemensamma nordiska branschkrav, ett arbete som nu pågår och leds av Sverige. Diskussioner har även förts om ett *gemensamt nordiskt pantsystem* för återvinningsbara förpackningar. En rapport med förslag till olika lösningsmodeller kommer att presenteras under våren 2010. Behovet av gemensamma nordiska utgångspunkter när ny nationell lagstiftning förbereds samt i anslutning till genomförandet av EU-direktiv har varit föremål för återkommande diskussioner. Även under 2010 kommer ett intensivt arbete att bedrivas för att utveckla lämpliga arbetsformer i detta syfte.

Gränshindersforum har tagit initiativ till att undersöka hur tjänstepensionssystemen fungerar i de nordiska länderna samt om

problem kan uppkomma på grund av olikheterna för personer som pendlar eller flyttar över gränserna. Skr. 2009/10:90

De nordiska länderna verkar även bilateralt för att uppnå konkreta resultat i gränshindersarbetet. En arbetsgrupp bestående av deltagare från alla nordiska länder presenterade i augusti en rapport med förslag till en ny nordisk konvention om social trygghet (med anledning av att den nuvarande EG-förordningen (1408/71) om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen i maj 2010 ersätts av EU-förordningen (883/2004) om samordning av de sociala trygghetssystemen). I det nya konventionsförslaget ställs bland annat *högre krav på samarbete mellan myndigheterna i de nordiska länderna för att hjälpa enskilda att lösa gränshindersrelaterade problem inom socialförsäkringsområdet*. I Sverige har rapporten remissbehandlats och förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

I juni 2009 anordnades ett nordiskt arbetslöshetsförsäkringsmöte i Finland med syfte att förbättra informationsutbytet och kunskapen om förändringar i de nordiska arbetslöshetsförsäkringarna. Huvudtemat var arbetskraftens rörlighet i Norden med fokus på arbetslöshetsförsäkringen i framtiden.

Inom arbetslivsområdet har problemet för personer som får *arbetslöshetsersättning från Sverige och samtidigt önskar att "spontant" söka upp arbetsgivare i något annat nordiskt land för att försöka få arbete* fått sin lösning. Detta är nu möjligt utan att den enskilde riskerar att förlora ersättningen. En förutsättning är dock är att den nya arbetsgivaren finns inom normalt dagpendlingsavstånd. Problemet har varit särskilt uppmärksammat i Öresundsregionen.

Under 2009 infördes också möjlighet för personer med *sjukersättning att ta arbete och tjäna upp till ett prisbasbelopp (42 800 svenska kronor år 2009) per år med bibehållen ersättning*. Denna möjlighet gäller också om man tar arbete utomlands.

Gränshindersproblemet för vaktbolagen i Tornedalen att inte få *transportera kontanter mellan företag på den svenska sidan och banken på finska sidan* har lösts. Tack vare ändrade regler i Sverige har finska väktare nu möjlighet att registrera sig hos länsstyrelsen i Sverige och därmed få tillstånd att arbeta i Sverige. På finsk sida förväntas problemet komma att lösas genom lagändring under 2010.

Utländska medborgare bosatta i Sverige har haft svårt att öppna bankkonton, ta ut pengar eller hämta paket på posten utan svensk ID-handling. Det har nu blivit lättare för dessa personer att få ID-kort. Skatteverket är ansvarig utfärdandemyndighet.

Projektet *Nordjobb* har haft en positiv inverkan på rörligheten i Norden. Projektet förmedlar sommarjobb till ungdomar i Norden. Det har pågått under många år, med Nordiska ministerrådet som största bidragsgivare. Under 2009 inkom närmare 6000 kompletta ansökningar – betydligt fler än året innan. Drygt 750 ungdomar, 445 unga kvinnor och 305 unga män, fick ett jobb genom projektet under 2009.

För att uppnå ökad integration och tillväxt är det viktigt att fortsatt verka för att underlätta för gränspendlarna. Sverige kommer därför under 2010 bland annat att arrangera en konferens om vardagsproblem för gränspendlare.

Regeringen gav i december informations- och rådgivningstjänsten GrenseTjänsten (se avsnitt 6.4) 85 000 svenska kronor för att undersöka förutsättningarna för att om möjligt uppnå ett bättre gränshindersamarbete i Nordkalottenområdet.

Danmark har meddelat att lösning av gränshinder kommer att finnas högt upp på prioriteringslistan under ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet 2010.

Sverige kommer under 2010 att verka för att öka effektiviteten i gränshindersarbetet och för att antalet lösta gränshinder ska bli fler jämfört med föregående år.

2.2 Globaliseringsarbetet

Nordiska ministerrådets globaliseringsarbete som initierades av de nordiska statsministrarna sommaren 2007 har pågått intensivt och haft hög prioritet. Målsättningen är att genom konkreta åtgärder rusta de nordiska länderna för att framgångsrikt kunna hantera de utmaningar och möjligheter som globaliseringen medför samt bidra till ett kunnigare, synligare och mer välmående Norden.

För att uppnå detta beslutade de nordiska samarbetsministrarna 2008 att utveckla konkreta projekt/aktiviteter inom 14 områden (Globaliseringsforum, Nordisk toppforskning, innovationsrepresentation i Asien, Nordiskt Energiexpo, inför världsutställningen i Shanghai 2010, inför klimattoppmötet i Köpenhamn 2009, riva gränshinder i Norden, utveckla det nordiska forsknings- och innovationsområdet (NORIA), främja högre utbildning i Norden, främja utbildning av ungdomar och vuxna i Norden, belysa klimatförändringarnas konsekvenser för naturresurserna i Norden, utveckla och profilera Norden som centrum för kreativa industrier, harmonisera den nordiska elmarknaden och nordisk kultur i världen). Samarbetsministrarna har under året avsatt totalt 60 miljoner danska kronor till detta arbete.

Flera konkreta resultat har uppnåtts, inte minst inom klimat-, miljö- och energiområdena. Några initiativ har även erhållit betydande extern medfinansiering. Detta gäller särskilt Toppforskningsinitiativet.

Klimatfrågan har varit central i globaliseringsarbetet. I början av 2008 bildades den nordiska COP 15-gruppen för att med gemensamma insatser medverka till ett bra resultat på det globala klimattoppmötet COP 15 (Conferences of the Parties) i Köpenhamn i december 2009. Gruppen har organiserat möten, seminarier och workshops samt initierat och publicerat studier/rapporter m.m. Arrangemangen har varit mycket välbesökta och uppskattade. COP 15-gruppen kommer under 2010 att ge fortsatt stöd till de nordiska klimatförhandlingarna i centrala förhandlingsfrågor.

Nordiskt Genresursercenter (NordGen) har under året arrangerat seminarier för att marknadsföra betydelsen av genetiska resurser för att kunna säkra livsmedelsförsörjningen för en växande befolkning i en miljö där en accelererande klimatförändring medför stora utmaningar. Seminarier har bland annat genomförts i samband med FN:s Kommission för hållbar utvecklings, CSD, möte i New York i maj 2009 och i samarbete med FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation, FAO, vid

toppmötet i Rom i november 2009, då de isländska och norska jordbruksministrarna deltog. Seminarierna satte fokus på det nordiska samarbetet i ett globalt perspektiv, var välbesökta och fick stor medial uppmärksamhet. Det nordiska genressamarbetet har global betydelse dels som exempel på ett lyckosamt regionalt samarbete, dels som exempel på hur man kan samarbeta regionalt i förhållande till andra regionala aktörer. Exempel på det senare är det nordiska samarbetet med SADC-regionens (Southern African Development Community) genbanksarbete och NordGens ansvar för den globala fröbanken på Svalbard.

Det nordiska Energiexpoinitiativet presenterades i anslutning till förhandlingarna i Köpenhamn genom utställningsfönstret och konferensen Nordic Climate Solutions och nätportalen Nordic Energy Solutions och bidrog till att profilera Norden inom hållbara energiteknologier och sammanförde över 1000 konferensdeltagare från ett 40-tal länder.

Det andra Globaliseringsforumet genomfördes på Island i februari 2009. Forumet bidrog bland annat till uppkomsten av visionen om Norden som ”The Green Valley of Europe”. Nästa forum hålls i maj 2010 i närheten av Helsingör.

Toppforskningsinitiativet (TFI), som koordineras av ministerrådet för utbildning och forskning, har under året påbörjat sitt arbete. Det är den största nordiska forsknings- och innovationssatsningen någonsin och knyter samman de starkaste nordiska forsknings- och innovationsmiljöerna inom klimat, energi och miljö. TFI ska kunna utgöra en plattform för ökat internationellt samarbete i och utanför EU. Arbetet leds av en styrelse med en svensk ordförande. Programkommittéer har bildats med ansvar för olika delområden. Under året har programmet utlyst forskningsmedel inom flera temaområden. Den totala budgeten uppgår under en femårs period till 384,8 miljoner danska kronor.

Projektet *En vision för Svanen 2015* har fortsatt i syfte att vidareutveckla miljömärkningen. Det förväntas bli avslutat under 2010. Därefter finns planer på en genomförandefas under kommande år.

Inom näringsministrarnas område har en rad projekt initierats under året. Projektet *KreaNord*, etablerat i juni 2008, har som mål att utveckla globaliseringsinitiativet rörande utveckling och profilering av Norden som centrum för kreativa industrier. Det binder ihop nordiska insatser inom kultur- och näringssektorn med aktiviteter som kan bidra till att förbättra förutsättningarna för Nordens kreativa industrier och profilera Norden som ledande inom den kreativa ekonomin. Under året har fyra insatsområden varit i fokus: nätverksaktiviteter, utvecklingsinitiativ, policyrekommendationer och profileringsaktiviteter.

Under året har de nordiska kulturministrarna fortsatt att arbeta med internationell profilering av nordisk kultur, Norden som central aktör i den internationella kulturella kunskapsutvecklingen och kulturutbytet samt att med utgångspunkt från nordiska traditioner som demokrati och dialog inspirera och bidra till internationella samtal på kulturområdet.

Samarbete har inletts mellan kulturinstitutioner och skolor och en tvärssektoriell satsning har påbörjats tillsammans med bl.a. ministerrådet för fiskeri, havsbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk avseende

programmet Ny Nordisk Mat. Därutöver har aktiviteter inom ramen för nordisk kultur i världen genomförts och en internationell marknadsföring av nordisk film påbörjats. Vidare har en utställning förberetts om nordisk landskapsarkitektur, även avsedd för världsutställningen Expo 2010 i Shanghai. Dessutom pågår planläggning av en nordisk satsning på bokmässan i Paris 2011.

Det nordiska initiativet att etablera ett kulturpartnerskap inom ramen för Nordliga dimensionen (ND) ledde till att utrikesministrarna i ND-samarbetet (där bl.a. de nordiska länderna ingår) i november beslutade att inrätta ett kulturpartnerskap. Partnerskapet förväntas bland annat bidra till att stärka de kreativa näringarna (se avsnitt 2.3).

De nordiska samarbetsministrarna beslutade i oktober 2009 om en satsning på ytterligare sju globaliseringsinitiativ varav en del handlar om vidareutveckling av redan pågående initiativ. De berör områdena kultur och kreativitet, hälsa och välfärd, eScience, energi och transport, perspektiv för framtida agerande rörande mekanismen för en ren utveckling (Clean Development Mechanism) och gemensamt genomförandemarknaden (Joint Implementation), klimatvänligt byggande och ett förhandlingsmöte inför en ny global kvicksilverkonvention.

Ministerrådet för utbildning och forskning har inlett ett arbete kring beslutsformer och styrning avseende Nordiska ministerrådets forskningsfrågor för att därigenom bidra till ökad tydlighet och transparens kring beslut om globaliseringsinitiativ, och andra initiativ, inom forskningsområdet.

Aktiviteter har fortsatt inom det nordiska mastersprogrammet. Programmet skapades 2007 och har som målsättning att stärka Norden som region, öka dess konkurrenskraft samt att få nordiska studenter att stanna i Norden och få studenter från icke-nordiska länder att söka sig till de nordiska högre utbildningsinstitutionerna. Vidare stimulerar och stärker programmet samarbetet mellan de nordiska lärosätena. Minst tre institutioner i minst tre av de nordiska länderna måste ingå för att ett projekt ska få utvecklingsmedel. Den tredje och sista programutlysningen kommer att genomföras under 2010.

Globaliseringsarbetet har väckt intresse även i de baltiska länderna, inom EU och hos andra internationella aktörer. Några av initiativen kommer även att ingå i Nordiska ministerrådets (NMR) bidrag till genomförandet av EU:s Östersjöstrategi. Statsministrarna och Nordiska rådet hålls löpande informerade om hur arbetet utvecklas. Danmark har aviserat att de kommer att prioritera ett fortsatt globaliseringsarbete under sitt ordförandeskap i NMR 2010.

Sverige kommer under 2010 att arbeta aktivt för att få till stånd en utvärdering och diskussion om effektiviteten och ändamålsenligheten i det hittillsvarande globaliseringsarbetet.

2.3 Samarbetet med närområdet

Nordiska ministerrådet har sedan många år ett nära samarbete med länder och organisationer i Nordens närområde. Samarbete sker bland annat

med Estland, Lettland, Litauen, nordvästra Ryssland, Östersjöstaternas råd, Arktiska rådet och Barentsrådet. Skr. 2009/10:90

Målsättningen med ministerrådets samarbete med Estland, Lettland och Litauen är att bidra till en stark Östersjöregion med ökad tillväxt, välfärd och konkurrenskraft. Samarbetet vägleds av de reviderade riktlinjerna för perioden 2009–2013, som antogs av de nordiska samarbetsministrarna i november 2008. Riktlinjerna fokuserar på att utveckla samarbetet inom områden där länderna har ett gemensamt intresse av samverkan, med tonvikt på aktiviteter inom globaliseringsområdet. De aktiviteter som genomförs av Nordiska ministerrådskontoren i de tre baltiska huvudstäderna är viktiga för samarbetet.

För att uppnå målsättningarna har samverkan under 2009 bland annat fokuserat på att förbereda Nordiska ministerrådets deltagande i genomförandet av EU:s Östersjöstrategi och på att nå resultat inom ramen för de i riktlinjerna prioriterade områdena: utbildning, forskning, innovation, kreativa industrier, miljö, klimat, energi, välfärdssamhällets utmaningar, gränsregionalt samarbete och jämställdhet.

Under hösten genomfördes ett seminarium om Östersjöstrategin i Köpenhamn och ett i samarbete mellan Nordiska ministerrådskontoret i Riga, de nordiska ambassaderna, EU-kommissionen och Lettlands utrikesministerium. Ett motsvarande seminarium kommer att genomföras i Tallinn i mars 2010.

Vidare har ett *nordisk-baltiskt mobilitetsprogram* för offentlig förvaltning, näringsliv och kultur lanserats för att ytterligare stärka och utveckla det nordisk-baltiska samarbetet. Programmet har till uppgift att främja ekonomiskt samarbete och bidra till utveckling av effektivare arbetsmetoder inom offentlig sektor samt att etablera en plattform för nordisk-baltisk konst- och kultursamverkan. Stöd har bland annat givits för att förebygga drogmissbruk och brottslighet bland ungdomar samt till modernisering av domstolsväsendet.

Ett annat nordisk-baltiskt program, *Nordplus ramprogram*, består av fyra delprogram och har som målsättning att främja nordiska språk och nordisk kultur genom stöd till olika utbildningsprojekt. De baltiska och nordiska länderna deltar på lika villkor. År 2009 fördelades totalt 8 994 324 euro mellan 438 projekt och nätverk. I Sverige drivs projekt om bl.a. klimat, kvalitet i lärande, kulturarv, sagor och kurser inom högre utbildning.

Samarbetet med nordvästra Ryssland har som målsättning att bidra till att stärka samverkan mellan Norden och nordvästra Ryssland. Utgångspunkten för detta arbete är de reviderade riktlinjerna för perioden 2009–2013. De nordiska ministerrådskontorens aktiviteter i S:t Petersburg och Kaliningrad är viktiga för samarbetet.

Områden i fokus har varit utbildning, forskning, miljö, energi, kreativa industrier, Nordliga dimensionen (ND), förstärkning av civilsamhället, god förvaltningskultur och utveckling av Kunskapsuppbyggnads- och nätverksprogrammet. Ministerrådet för utbildning och forskning har bland annat inlett ett arbete kring principerna för ett ramavtal med det ryska utbildningsministeriet om samarbete inom utbildnings- och forskningsområdet i nordvästra Ryssland. Samarbetets innehåll kommer att konkretiseras under 2010. Ministerrådet för kultur har bland annat

medverkat till att utveckla ett kulturpartnerskap inom ND. Ett ND Kulturforum kommer att arrangeras i S:t Petersburg under 2010. NEFCO (Nordic Environment Financial Corporation) har givit stöd till ett antal miljöprojekt i nordvästra Ryssland inom ramen för ND:s miljöpartnerskap. Vidare har Nordiska ministerrådskontoret i S:t Petersburg arrangerat seminarier med fokus på HELCOM:s handlingsplan för Östersjöns miljö, vilket bland annat resulterat i ett samarbete med ryska myndigheter inom ramen för projektet BRISK (sub-regional risk of spill of oil and hazardous substances in the Baltic Sea). Under det svenska ordförandeskapet i det nordisk-baltiska samarbetet 2009 inom ramen för ministerrådet för fiskeri, havsbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk har ett nytt mandat och en ny samarbetsstruktur antagits, med syfte att öka engagemanget hos medlemsländerna i dessa frågor.

Nordiska ministerrådets kontor i Kaliningrad har fokuserat på erfarenhetsutbyte och nätverksuppbyggnad inom energiområdet och bland annat i samverkan med ämbetsmannakommittén för energi arrangerat energirelaterade konferenser i nordvästra Ryssland. Denna samverkan kommer att fortsätta under 2010.

Samarbetet med Östersjöstaternas råd (CBSS), Arktiska rådet (AR) och Barentsrådet har vidareutvecklats. Vid utrikesministermötet i Murmansk den 15 oktober övertog Sverige det tvååriga ordförandeskapet i Barentsrådet från Ryssland. Det svenska ordförandeskapet i Barentsrådet påbörjas samtidigt som klimatförändringar, energisäkerhet och en försvagad världsekonomi står högt på den politiska dagordningen. Förståelsen för att dessa utmaningar hänger samman växer sig allt starkare. Det gör även insikten om att åtgärder måste vidtas brett och på alla nivåer. Sverige avser därför att under ordförandeskapet särskilt uppmärksamma regionens potential som eko-effektiv ekonomi – där tillväxt, hållbart användande av naturresurser, energieffektivisering och klimatförändring hanteras på ett integrerat sätt. Sverige kommer vidare att arrangera både ett näringsministermöte och ett miljöministermöte. Sverige kommer också att samarbeta med andra relevanta aktörer, bland annat med Nordiska ministerrådet (NMR), och verka för att Barentssamarbetet drivs framåt och uppnår konkreta resultat. NMR har även inbjudit CBSS till en dialog om projektsamverkan för att bekämpa människohandel inom ramen för EU:s Östersjöstrategi samt diskuterat förutsättningarna för ett mer strategiskt nordiskt agerande inom AR. Under de närmaste åren kommer det tvååriga ordförandeskapet i AR att innehas av nordiska länder. I april 2009 överlämnade Norge ordförandeskapet till Danmark och i april 2011 inleder Sverige sitt ordförandeskap.

Nordiska ministerrådets (NMR) fokus avseende Vitryssland har varit att stödja det civila samhället och demokratiutvecklingen i landet. NMR ger vidare ett omfattande stöd till det vitryska exiluniversitetet, European Humanities University (EHU) i Vilnius. Cirka 2000 vitryssar studerar vid EHU. Därutöver driver NMR bland annat ett stipendieprogram för vitryska studenter i Ukraina. Detta program pågår till 2012 och omfattar 29 studenter.

Nordiska rådet har rekommenderat Nordiska ministerrådet (NMR) att öppna ett kontor i Minsk. Frågan är för närvarande under beredning i de

nordiska länderna. Under 2010 kommer NMR att överväga ytterligare aktiviteter med fokus på Vitryssland. Skr. 2009/10:90

Nordiska ministerrådet ses av många, inte minst mot bakgrund av det långvariga samarbetet med de tre baltiska länderna, nordvästra Ryssland och med nordområdena, som en viktig samarbetspartner i utvecklingen av det regionala samarbetet i Nordeuropa.

2.4 Reformarbetet

Under det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet (NMR) 2008, fick ambassadör Stellan Ottosson i uppdrag att utvärdera effekterna av 2005 års reform av NMR samt att föreslå konkreta åtgärder för att om möjligt uppnå en effektivare och mer ändamålsenlig verksamhet. I slutet av 2008 presenterade Ottosson tolv konkreta förslag till ett effektivare och mer koncentrerat nordiskt samarbete. Förslagen fokuserar i korthet på att:

- diskutera framtida mötesformer för ministerråden
- vid behov ge utrymme för ministermöten i nya konstellationer
- informellt samarbete sanktionerat av berörda ministrar bör ges ökade möjligheter till ekonomiskt stöd
- minska antalet mötesdeltagare och minskat pappersflöde inför möten i ministerråd och ämbetsmannakommittéer
- genom aktiva rekryteringsinsatser sträva efter en jämnare nationalitets- och könsfördelning på sekretariatet i Köpenhamn
- tydliga riktlinjer bör utformas för samarbetet mellan ordförandeskapet och sekretariatet och ministerrådets styrdokument bör omarbetas så att de ger ett enhetligt budskap i dessa frågor
- sekretariatets roll i prioriteringsarbetet inom ramen för budgetprocessen bör stärkas samt långsiktigheten i budgetarbetet främjas genom treårsbudgetering och genom tätare samråd mellan ordförandeskapet, nästkommande ordförandeskap och sekretariatet
- arbetsgrupper, program och projekt bör alltid vara tidsbegränsade och eventuell förlängning bör ske först efter oberoende utvärdering. Extern expertis bör göra en samlad och jämförande utvärdering av all projektverksamhet utifrån kravet att projekten ska ha nordiskt mervärde
- det tvärsektoriella samarbetet mellan sektorerna bör stärkas
- globaliseringsarbetet ska inte bara bestå av en samling projekt, utan dessa ska vara väl förankrade i ministerråden och det ska finnas en tydlig definition av vad som är globaliseringsrelevant
- kvalificerade analyser av politiskt aktuella frågor bör tas fram i samarbete mellan externa experter och tjänstemän från institutionerna, ämbetsmannakommittéerna och sekretariatet
- på alla nivåer överväga vad som kan göras för att stärka kontakten med Nordiska rådet, inte enbart i budgetarbetet.

Arbetet med att följa upp förslagen har framskridit väl i ministerråden och ämbetsmannakommittéerna under 2009. Vissa förändringar har redan genomförts och ytterligare förändringar förväntas ske under 2010.

Ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U) har bland annat diskuterat hur arbetet inom MR-U ska kunna förbättras, särskilt vad gäller beslutsformer och styrningsfrågor, vilka åtgärder som behövs för att stärka samarbetet med andra ministerråd och med Nordiska rådet samt vad som krävs för att möjliggöra etablering av större initiativ tillsammans med andra ministerråd.

Efter uppmaning från Nordiska ministerrådets generalsekreterare till samtliga ministerråd har bland annat ämbetsmannakommittén för arbetsliv beslutat att göra en utvärdering av de senaste tre årens projektaktiviteter inom ramen för arbetsmarknads-, arbetsmiljö- och arbetsrättsutskottens verksamhet för att bedöma om projekten har ett nordiskt mervärde.

Ministerrådet för kultur har beslutat att förenkla de administrativa rutinerna för att därigenom uppnå ett effektivare samarbete med bland annat Nordiska ministerrådets sekretariat. Fler beslut kan nu fattas genom skriftliga förfaranden, vilket i sin tur möjliggör färre möten. Ett arbete har genomförts för att bland annat rationalisera styrelserepresentationen i de nordiska kulturhusen och kulturinstitutionerna. Beslut om den nya styrelsestrukturen kommer att fattas under 2010.

Ministerrådet för social- och hälsopolitik har betonat att man önskar en mer politiskt orienterad och fokuserad mötesagenda för att på ett bättre sätt utnyttja möjligheten till framåtblickande diskussioner och alliansbyggande.

Ministerrådet för social- och hälsopolitik beslutade 2008 att sammanföra en rad institutioner på det sociala området till en ny institution, Nordiskt Valfärdscenter. Institutionen är placerad i Stockholm och påbörjade sitt arbete i januari 2009.

Ministerrådet för fiskeri, havsbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk har prövat en ny mötesstruktur för att öka den politiska relevansen och vitalisera diskussionerna.

Sektorerna har också behandlat frågan om ämbetsmannakommittéernas roll i det nordiska samarbetet. Flertalet anser att dessa huvudsakligen ska fungera som beredningsorgan inför ministermötena samt att en sådan fokusering skapar förutsättningar för bättre underlag inför möten i ministerråden.

En extern konsult har gått igenom projektverksamheten inom de nordiska samarbetsministrarnas (MR-SAM) område. Slutsatserna och förslagen kommer att diskuteras i början av 2010. Diskussion pågår för att uppnå en jämnare nationalitets- och könsfördelning på ledningsnivå i sekretariatet i Köpenhamn. Nya riktlinjer för samverkan mellan ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet och sekretariatet i Köpenhamn har antagits. MR-SAM har även uppmanat övriga ministerråd att säkerställa ett kontinuerligt informations- och diskussionsutbyte med Nordiska rådet. Sverige kommer i början av 2010 att ta initiativ till en verksamhets- och prioriteringsdiskussion där bland annat utvärdering,

3 Norden och EU

Målsättningen har varit att stärka Nordens röst i EU-samarbetet och att inom relevanta områden uppnå en närmare samverkan mellan det nordiska ministerrådssamarbetet och EU.

Under Sveriges ordförandeskap i EU andra halvåret 2009 antogs EU:s strategi för Östersjöregionen. Den har fyra övergripande mål: att skapa en hållbar miljö, att öka välbefindandet i området, att öka tillgängligheten och attraktionskraften samt att stärka säkerheten och tryggheten i området. Till strategin hör en handlingsplan indelad i 15 prioriteringsområden med underliggande c:a 80 prioriterade åtgärder.

Nordiska ministerrådet (NMR) har under en längre tid visat intresse för att ta aktiv del i genomförandet inom vissa av strategins delområden, bland annat avseende gränshinder, innovation och forskning samt inom genforskning och skogsområdet. Konsultationer pågår för närvarande med EU-kommissionen samt med relevanta nationella koordinatörer inom aktuella prioriteringsområden. NMR räknar med att under första halvåret 2010 påbörja genomförandet inom något eller några av de utvalda områdena.

En annan betydelsefull händelse för Norden i EU var att Island i mitten av juli 2009 överlämnade sin ansökan om medlemskap i Europeiska unionen till det svenska EU-ordförandeskapet (se avsnitt 6.4). Efter EU-kommissionens behandling av ansökan och dess utlåtande beslutar EU-länderna om Island ska få status som kandidatland och därmed få inleda anslutningsförhandlingar.

Under det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet (NMR) 2008 lades grunden till flera aktiviteter som har genomförts under det svenska EU-ordförandeskapshalvåret. Inom klimatområdet har den nordiska samverkan i COP 15-gruppen varit särskilt framträdande. Det isländska NMR-ordförandeskapet har bland annat valt att fortsätta att fokusera på frågor som har stark koppling till utanförskapet på arbetsmarknaden. Två konferenser har genomförts, en om "en arbetsmarknad för alla" och en om de äldres deltagande i arbetslivet.

EU-kommissionären med ansvar för sysselsättning och sociala frågor samt representanter för arbetsmarknadens parter deltog i november i ett möte i Reykjavik tillsammans med de nordiska arbetsmarknadsministrarna. I fokus stod bl.a. en diskussion om "New Skills for New Jobs". Därutöver diskuterades bland annat vilka nationella åtgärder som hittills vidtagits för att hantera den stigande arbetslösheten bland ungdomar.

Inom det arbetsrättsliga området har nordiska temadiskussioner genomförts med fokus på förhandlingarna om nya EU-direktiv rörande föräldraledighet samt genomförandet av EU-direktivet om bemanningsföretag.

På arbetsmiljöområdet har det skapats ett nordiskt forskningsnätverk kring mobbning på arbetsplatser samt en arbetsgrupp om arbetsrelaterade

dödsolyckor. Det har vidare anordnats nordiska konferenser om arbetsmiljöcertifiering och globaliseringens konsekvenser för ergonomin.

Ministerrådet för fiske, havsbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS) överlämnade i december synpunkter till EU-kommissionen på kommissionens grönbok om reformering av den gemensamma fiskepolitiken. Nordiska ministerrådet tog i augusti initiativ till en konferens med fokus på rättighetsbaserad fiskeförvaltning samt i oktober initiativ till ett seminarium om regional förvaltning av fiske. MR-FJLS avser därutöver fortsätta att nära följa hur reformarbetet inom ramen för EU:s gemensamma fiskepolitik utvecklas fram till att en ny grundförordning antas 2012.

Under 2010 kommer Sverige att verka för att det danska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet (NMR) tar ytterligare initiativ till närmare samverkan mellan Norden och EU, bland annat med fokus på hälso- och socialfrågor avseende urbefolkningen i Arktis. Tanken är bland annat att följa upp den under det svenska ordförandeskapet i NMR 2008 tillsammans med EU-kommissionen genomförda Arktiskonferensen på Grönland.

4 Det nordiska utrikespolitiska samarbetet

2009 har varit händelserikt för det nordiska utrikespolitiska samarbetet under isländskt ordförandeskap. Händelserikt inte minst med tanke på den globala ekonomiska krisen, men även till följd av nordiskt ledarskap i internationella organisationer, såsom Sveriges ordförandeskap i EU under andra halvåret, Norges överlämnande av ordförandeskapet i Arktiska rådet till Danmark, Sveriges övertagande av ordförandeskapet i Barentsrådet (se avsnitt 6.3) och Danmarks ledande roll inför och under klimattoppmötet i Köpenhamn (COP 15).

De nordiska utrikesministrarna har under året diskuterat ett förstärkt samarbete inom de utrikes- och säkerhetspolitiska områdena, med utgångspunkt i Norges förre utrikes- och försvarsminister Thorvald Stoltenbergs rapport med 13 förslag till utveckling av det nordiska samarbetet under de kommande 10-15 åren (se vidare avsnitt 5). Rapporten har varit föremål för omfattande debatt i de nordiska länderna. Reaktionerna har med stor tydlighet återspeglat en positiv syn på nordiskt samarbete i allmänhet och inte minst inom dessa områden.

Stoltenbergs rapport behandlades vid de nordiska utrikesministrarnas möte i Reykjavik i juni 2009. I den antagna deklARATIONEN underströks att det är av gemensamt intresse att bidra till stabilitet i Norden. Det gemensamma intresset och den geografiska närheten skapar ett naturligt samarbetsunderlag för att i solidarisk anda möta utmaningar inom utrikes- och säkerhetspolitiken. Ett ökat nordiskt samarbete står i full överensstämmelse med de enskilda nordiska ländernas säkerhets- och försvarspolitik och stärker det europeiska och euroatlantiska samarbetet. Utrikesministrarna underströk att initiativ för att främja demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet mellan könen och en hållbar utveckling är bestående inslag i de nordiska ländernas utrikespolitik. Samarbete med andra länder, inte minst med de tre baltiska länderna, är

av stor betydelse. Delar av Reykjavikdeklarationen kan genomföras i närtid, medan andra förslag avser mer långsiktiga mål och kräver ytterligare samråd, överväganden och förberedelser.

Det informella samarbetet mellan de nordiska utrikesministerierna och ambassaderna har genom åren varit både omfattande och välfungerande. Det råder enighet bland utrikesministrarna om att detta samarbete bör stärkas ytterligare och det har påbörjats ett arbete för att undersöka nya samarbetsmöjligheter.

Island har varit ordförande i det nordisk-baltiska samarbetet. Det årliga mötet med de baltiska utrikesministrarna ägde rum i Reykjavik i augusti. På agendan stod bland annat den globala ekonomiska krisen och situationen i Afghanistan och Pakistan. De nordiska och baltiska utrikesministrarna träffades även i samband med FN:s generalförsamlings session i september.

5 Det nordiska försvarspolitiska samarbetet

Regeringen anser att det nordiska samarbetet inom försvarsområdet bör fördjupas. Ett fördjupat samarbete syftar till att uppnå en övergripande, förbättrad och långsiktig strategi för försvarsfrågor. Samarbetet utgår från gemensamma mål och intressen. Nordiskt samarbete ska leda till ökad bredd i den militära förmågan och till förbättrad, internationell förmåga till samverkan. Detta för att stärka ländernas möjligheter att främja gemensamma intressen och bidra till säkerhet och stabilitet såväl globalt som i Europa, men också i vårt närområde och på vårt eget territorium.

Samarbetet syftar också till att främja rationalitet och effektivitet samt till att bejaka de positiva synergieffekter som en förstärkt samverkan mellan de nordiska försvarsmyndigheterna kan ge. Regeringen ser inga principiella begränsningar för sådana samarbeten så länge de är rationella, har ett mervärde samt att den nationella beslutanderätten avseende den operativa förmågan består.

Det nordiska samarbetet ska ses som ett komplement till och en naturlig utveckling av europeiska och euroatlantiska samarbeten. Under 2009 har Finland varit ordförande i det nordiska försvarssamarbetet. I samband med försvarsministermötet i Helsingfors i november undertecknades ett samförståndsavtal som etablerar Nordic Defence Cooperation (NORDEFECO). Avtalet är övergripande och gäller hela det nordiska försvarssamarbetet. NORDEFECO trädde i kraft den 5 december och ersätter de tidigare samförståndsavtalen Nordsup, Nordcaps och Nordac. Genom NORDEFECO skapas en organisation med en sammanhållen ledningsstruktur istället för tre, vilket effektiviserar samarbetet. I februari 2009 presenterade Thorvald Stoltenberg sin rapport om ett fördjupat nordiskt försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete. Stoltenbergs förslag utgör en viktig inspirationskälla för ett fördjupat nordiskt samarbete. Arbetet med att följa upp förslagen pågår. I fokus står bland annat förslagen om utbildningsfrågor avseende krishanteringsinsatser samt övervakning av isländskt luftrum. Andra frågor för det nordiska försvarssamarbetet har varit stöd till Afrikanska

unionen och afrikansk kapacitetsuppbyggnad, utökat nordiskt samarbete i Afghanistan och stöd till säkerhetssektorreformsarbete på Västra Balkan, i Ukraina och Georgien.

Under 2009 har också ett nordiskt forum mellan de ansvariga ministrarna för samhällsskydd och krisberedskap etablerats. I den s.k. Hagadeklarationen, antagen på Haga slott i april, enades ministrarna om att utveckla samarbetet kring räddningstjänst, beredskap för kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen, kriskommunikation till befolkningen, användande av frivilliga, samt forskning och utveckling. Samarbetet ska stärka förmågan att förebygga och hantera olyckor och katastrofer i Norden. Perspektivet täcker samverkan och stöd till varandra nationellt, i närområdet och vid internationella insatser.

6 Bilateralt samarbete

Det bilaterala samarbetet mellan de nordiska länderna är en viktig del av det nordiska samarbetet. Utbytet mellan Sverige och de övriga nordiska länderna är omfattande och sker mellan många olika grupper i samhället. För att Norden och Östersjöregionen ska kunna bibehålla rollen som Europas starkaste tillväxtområde bör alla möjligheter att stärka samarbetet utnyttjas. Väl utvecklade bilaterala relationer med samtliga nordiska länder är grundläggande för ett stärkt regeringssamarbete i regionen.

6.1 Märkesåret 1809

Avsikten med Märkesåret, som högtidlighölls under delar av 2008 samt hela 2009, var att påminna om Sveriges och Finlands gemensamma historia samt att vidareutveckla och fördjupa det mycket breda och nära samarbetet mellan länderna. Arbetet har i Sverige letts av en nationalkommitté under ledning av utrikesminister Carl Bildt och i Finland av en motsvarande nationell kommitté under ledning av statsminister Matti Vanhanen. Ett stort antal evenemang har i nära samarbete genomförts såväl nationellt som regionalt i de båda länderna, däribland inom idrottsvärlden, skolväsendet samt inom samhälls- och kulturlivet. Minst 250 lokala aktiviteter har genomförts runt om i Sverige.

En högtidlig invigning av Märkesåret i närvaro av båda ländernas stats- och regeringschefer, talmän med flera ägde rum i riksdagen den 15 januari 2009. Republiken Finlands president Tarja Halonen genomförde ett tvådagarsbesök i Sverige i anslutning till öppnandet av Märkesåret. En brett upplagd framtidskonferens, ”Sverige och Finland i EU och världen”, med inriktning på bland annat forskning och utveckling hölls i mars i Stockholms stadshus med deltagande av bland andra statsminister Fredrik Reinfeldt och Finlands statsminister Matti Vanhanen. Ett gemensamt svensk-finländskt regeringmöte med deltagande av båda ländernas regeringar hölls den 14 maj 2009 i Tavastehus i Finland. Mötet resulterade i en bred deklaration om fortsatt och fördjupat samarbete

mellan Sverige och Finland på en rad områden. Bland resultatet av mötet finns isbrytaravtal, möjligt samarbete inom forskning och miljöområdet samt fortsatt arbete med att ta bort gränshinder. Uppföljningen av de 35 områden som regeringarna kom överens om pågår för närvarande i regeringskansliet i nära samarbete med Finland. H.M. Konung Carl XVI Gustaf och H.M. Drottning Silvia besökte, tillsammans med ministern för nordiskt samarbete Cristina Husmark Pehrsson, Finland i slutet av augusti 2009. De togs emot av Republiken Finlands president Tarja Halonen och hennes make dr Pentti Arajärvi på sommarresidenset Gullranda i Nådendal. Den svenska delegationen besökte även Åbo och Tammerfors.

6.2 Öresundssamarbetet

Trots den ekonomiska nedgången har antalet resenärer över Öresund i stort varit oförändrat jämfört med året innan. Många resenärer pendlar dagligen över sundet för arbete eller studier. Arbetet med att riva gränshinder (se avsnitt 2.1) har under året haft stor betydelse för att underlätta Öresundsintegrationen. Information om regelverken i Sverige och Danmark är viktig för gränspendlarna. Under året bidrog regeringen med 1 miljon svenska kronor till informationskontoret Öresunddirekt i Malmö för att stimulera tillväxt och sysselsättning i regionen. Det sker vidare ett nära samarbete mellan universitet och högskolor på båda sidorna av sundet. Regeringen bidrog även under 2009 med 1,5 miljoner svenska kronor till Öresunds entreprenörskapsakademi. Akademin fokuserar bland annat på entreprenörskap inom enskilda organisationer och i konstnärlig verksamhet.

6.3 Nordområdessamarbetet

Samarbetet mellan Norge och Sverige i de s.k. nordområdena har kretsat kring fyra huvudområden: marin bioprospektering, entreprenörskap, havsmiljö och marin utbildning. Intentioner om samarbete finns också inom telemedicin, turism och rymdfart. Samarbetet har fortsatt inom ramen för Nordic Climate Cluster, mellan sexton framstående norska och svenska företag för att utveckla effektiva och klimatvänliga energilösningar.

Under hösten slutfördes arbetet med att rekrytera en ny direktör till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten, även kallad Utbildning Nord. Finland efterträddes vid årsskiftet av Norge på direktörsposten. Stiftelsen bildades av regeringarna i Finland, Norge och Sverige 1991 och har sitt säte i Övertorneå. Den anordnar och utvecklar utbildningar för arbetsmarknadens särskilda behov i de tre länderna och ska även medverka till större rörlighet på den nordiska arbetsmarknaden.

Danmark, Färöarna och Grönland

Sverige och Danmark har under året haft ett nära samarbete, inte minst i EU-frågor och inför klimatoppmötet i Köpenhamn. Statsminister Lars Løkke Rasmussen besökte statsminister Fredrik Reinfeldt i Stockholm strax efter sitt tillträde. Flera svenska ministrar, handelsminister Ewa Björling, miljöminister Andreas Carlgren, forskningsminister Lars Leijonborg, integrationsminister Nyamko Sabuni och infrastrukturminister Åsa Torstensson har haft överläggningar med sina danska ministerkollegor. Ett gemensamt svensk-danskt värdskap för kandidaturen till placeringen av neutronforskningsanläggningen European Spallation Source (ESS) i Lund har etablerats. Viss verksamhet kommer att förläggas till Köpenhamn. Detta samarbete har varit en viktig faktor bakom det europeiska stödet till etableringen av ESS i Öresundsregionen. Anläggningen kommer att sysselsätta c:a 450 personer och årligen gästas av 2000–3000 europeiska forskare. Investeringskostnaden beräknas uppgå till 14–15 miljarder svenska kronor.

I slutet av 2009 ingicks en svensk-dansk överenskommelse om gemensamt luftrum för att uppnå en effektivisering av flygtrafiken. På sikt är förhoppningen att fler länder i Europa ansluter sig till detta samarbete.

Valet på Grönland i juni 2009 ledde till regeringsskifte. Senare samma månad fick Grönland utökat självstyre och bl.a. möjlighet att överta 33 politikområden från Danmark. Ministern för nordiskt samarbete Cristina Husmark Pehrsson besökte under hösten Grönland tillsammans med statssekreterare Johan Tiedemann. De träffade bl.a. den grönländske samarbetsministern samt besökte Nordens institut på Grönland, NAPA.

Samarbetsministern besökte under året även Färöarna för bilaterala samtal. En av de frågor som diskuterades var det svenska pensionssystemet som mött stort intresse på Färöarna. Ett konkret resultat av besöket var att en medarbetare till den färöiske samarbetsministern under en månad genomförde praktik på Utrikesdepartementet i Stockholm och i Cristina Husmark Pehrssons stab.

Finland och Åland

Besöksutbytet med Finland och Åland har, vid sidan av Märkesårsevenemangen (se avsnitt 6.1), varit omfattande. Bland annat var handelsminister Ewa Björling tillsammans med sin finländske kollega i Tornedalen. Det gränsregionala samarbetet och gränshindersarbetet i norr har varit föremål för diskussioner, bland annat i anslutning till besök i Haparanda av samarbetsminister Cristina Husmark Pehrsson och besök i Kiruna av statssekreterare Johan Tiedemann. Regeringen har även bidragit med medel för att vidareutveckla gränshinderssamarbetet, bland annat i Nordkalotten-

området. 250 000 svenska kronor har vidare tilldelats Crossborder Tornedalen, ett partnerskapsprojekt för arbetsmarknaden i Tornedalen. 1 miljon svenska kronor har också lämnats till insatser för att främja svenska språket i Finland genom ett bidrag till Svenska nu.

Sverige och Finland har efter två års intensiva förhandlingar om en ny fiskestadga enats om en gränsöversöverenskommelse avseende Torne älv och havsområdet utanför älvens mynning. Slutlig överenskommelse träffades i juni mellan den svenske jordbruksministern Eskil Erlandsson och den finländska jordbruksministern Sirkka-Liisa Antilla. Förutom besök på Åland av statsrådet Ewa Björling respektive statsrådet Nyamko Sabuni tog statsrådet Cecilia Malmström under 2009 emot lantrådet Viveka Eriksson för samtal bland annat om EU:s Östersjöstrategi och det svenska EU-ordförandeskapet. Vidare besökte svenska parlamentariker Åland och åländska nyvalda lagtingsledamöter kom till Stockholm. Därutöver har representanter för Ålands landskapsregering varit på studiebesök i Stockholm med anledning av planer på en åländsk förvaltningsreform. Därutöver har handels- och gränshindersfrågor diskuterats med Åland.

Ett undantag har införts i det nya antagningssystemet till högskolan, vilket möjliggör att studenter från Åland, som ansöker till svenska högskolor, fortsatt kommer att få möjlighet att konkurrera på samma villkor som svenska studenter.

Island

Sverige och de övriga nordiska länderna har under 2009 fortsatt att uttrycka såväl politisk som ekonomisk solidaritet med Island, som drabbats särskilt hårt av den finansiella krisen. Utöver Internationella Valutafondens kredit på 2,1 miljarder dollar, undertecknade Danmark, Finland, Norge och Sverige ett låneavtal med Island om 2,5 miljarder dollar. En nordisk ämbetsmannagrupp, ledd av statssekreterare Susanne Ackum i Finansdepartementet, har de nordiska finansministrarnas uppdrag att följa genomförandet av Islands stabilitetsprogram. Ett regeringsskifte skedde på Island under året. Den så kallade Icesave-frågan har varit föremål för omfattande debatt i Alltinget. I början av det svenska EU-ordförandeskapet 2009 överlämnade Island ansökan om medlemskap i Europeiska unionen (se avsnitt 3). Under året besökte många svenska statsråd och statssekreterare Island för nordiska och nordisk-baltiska möten med anledning av det isländska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet. Regeringen bidrog även 2009 med 1 miljon svenska kronor till arbetet med en modern isländsk-svensk/skandinavisk ordbok, vilken beräknas bli färdig under de kommande åren. Särskilt bidrag om 400 000 svenska kronor har också lämnats till Svensk-isländska samarbetsfonden.

Norge

I Norge genomfördes under hösten val till Stortinget med resultatet att den sittande koalitionsregeringen fick förnyat förtroende. Sverige och

Norge har haft ett fortsatt nära samarbete och ett brett besöksutbyte. I arbetet med att avskaffa gränshinder och öka det gränsregionala samarbetet har regeringen även 2009 anslagit 750 000 svenska kronor till GrenseTjänsten, en informations- och rådgivningstjänst belägen i Morokulien mitt på den svensk-norska gränsen. Statssekreteraren för nordiska frågor Johan Tiedemann och andra företrädare för regeringskansliet har vid flera tillfällen deltagit i GrenseTjänstens möten. Under 2009 firades även att Morokulien funnits i 50 år. Vidare besökte bl.a. Norges statsminister Jens Stoltenberg, utrikesminister Jonas Gahr Støre, ett antal statssekreterare samt det norska utrikesutskottet och andra parlamentariker sina kollegor i Stockholm inför det svenska EU-ordförandeskapet (se avsnitt 6.3). Skr. 2009/10:90

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 11 mars 2010

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Olofsson, Odell, Bildt, Ask, Husmark Pehrsson, Larsson, Erlandsson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Carlsson, Littorin, Borg, Sabuni, Billström, Björling

Föredragande: statsrådet Husmark Pehrsson

Regeringen beslutar skrivelse 2009/10:90 Nordiskt samarbete 2009